

de, kirker og dialekter, om fremtrædende mænd, der er født i området, om folkeminder, drager m. m.

Der er flere af bidragene, der er ganske gode; men der er andet, som er ganske forbløffende at træffe i et værk udgivet af Gyldendal. Nogle enkelte eksempler på det sidste skal nævnes. I bindet om Nørrejylland er der et afsnit »Blå bog«, hvor der bringes biografier af kendte mænd og kvinder født i området, i reglen ganske intetsigende og et ejendommeligt udvalg (Carl Gandrup, men ikke Richardt Gandrup; Flemming Hvidberg, men ikke Frode Jakobsen; den nu ganske glemte Emma Bærentzen, men ikke et ord om købmand Chr. H. Nielsen, en central skikkelse i Vendsyssel i 19. årh.). Et afsnit om sagn og tro beretter nogle folkeminder, men hvorfor? Det må siges, om de er karakteristiske for egnen, eller om de svarer til, hvad der kendes fra andre egne, ellers har det ikke megen betydning; noget lignende gælder de ældre klædedrager. De historiske afsnit er uforholdsmæssigt opfyldt af krige og andet alarmerende »nyt«.

Når det gælder herregårdene, meddeles en række ejernavne, som ikke vil sige læserne noget – de er da heller ikke medtaget systematisk i registeret. Om dette siges ikke noget om, hvad det omfatter.

Hele dispositionen gør læseren tvivlende over for, hvem værket henvender sig til. Historikeren og topografen af faget har ikke brug for det; som folkelig læsning er det nok alligevel for tilfældigt; som håndbog for turisten er det for usystematisk, for kommer han til Sæby, er han næppe indstillet på at skulle blade hele bogen igennem for at se, hvad der under de enkelte afsnit står om Sæby.

Når det gælder det tekniske, er kvaliteten heller ikke helt på det plan,

man er vant til fra Gyldendal. Offsettrykket er ikke det bedste inden for denne teknik; dette fremhæves yderligere af den stærke anvendelse af forskellige skriftgrader, men kommer i øvrigt navnlig til udtryk i billedgivelserne.

Vagn Dybdahl

Axel H. Pedersen: Birketing i Gl. Københavns amt 1521–1965. (Juristforbundets Forlag, 1968). XIV 400 s.

Landsretssagfører, dr. jur. Axel H. Pedersen, der har et betydeligt juridisk og retshistorisk forfatterskab bag sig, har med denne bog givet en nyttig oversigt over retsforholdene i et mindre afgrænset område gennem mere end 400 år. Omfattende studier og materialeindsamlinger ligger bag bogen, der giver et værdifuldt bidrag ikke blot til retshistorien, men også til administrationshistorien, kulturhistorien og personalhistorien. Bogen vil være til stor nytte som håndbog ved arbejde med arkivmateriale fra det pågældende område. Og den står som et godt eksempel på en gennemgang af mange administrationshistoriske og kulturhistoriske aspekter inden for et mindre, afgrænset område.

Dog savnes flere steder sammenfattende afsnit og oversigter. Intetsteds gives der en samlet oversigt over det geografiske område, der behandles i bogen. De forskellige tingområder behandles hver for sig i skarpt afgrænsede afsnit. Spredt imellem disse står afsnit om dommerstandens udvikling, birkeskriveren, den ugentlige tingdag, rækkerer, vejfiskaler m. m. Man kunne have ønsket en noget klarere og overskuelig opdeling af bogens stof. Ganske vist er de skiftende tiders administrative inddelinger, ikke

mindst retsvæsenets, ofte meget komplicerede; men bogens disposition letter ikke dette for læseren.

Ved hjælp af den detaljerede indholdsoversigt kan man dog til en vis grad orientere sig i bogen. Og et person- og stednavneregister – desværre ikke et sagregister – gør det muligt at finde frem til relevant materiale i denne værdifulde stofsamling.

Ole Degn

Alfred Kaae: Hover. Sognet ved åen. Hing herred, Ringkøbing amt (udgivet af Hover sogneråd pr. Spjald 1967) 336 s.

Lærer Kaaes skildring af Hover sogn adskiller sig vel ikke fra de bøger, han har skrevet om Torsted (1945), Låsby (1948), Ulfborg (1952 og 1956) og Lem (1962); men stadig må man imponeres over det store kildemateriale, han overkommer at gå igennem, og den levende og letflydende stil, han formår at omsætte sit råmateriale i. Det siger sig selv, at så stort et værk om så lille et område fortrinsvis påkalder sig lokal interesse. På den anden side indeholder det en lang række oplysninger af almen karakter, som man nok kunne ønske det muligt at tværregistrere på en eller anden måde, således at de kunne virke som igangsættere for andre. Man kan her pege på f. eks. den gennemgang, der er foretaget af kirkeregnskaber og tingbøger. Bogen vrimler med navne, og det er synd, at der ikke er blevet råd eller tid til et register. Noterne er yderst beskedne, en god halv side, og det oplyses ikke om alle arkivalier, hvor de beror. Til gengæld er der, som i Kaaes øvrige bøger, mange af hans egne yndefulde, sikre tuschtegninger.

Finn H. Lauridsen

J. Chr. Sixhøj: Viborg Katedralskoles dimittender 1630–1879. (Viborg byhistoriske arkiv, 1968). 220 s.

Bogen, der er udgivet af adjunkt Carl E. Jørgensen, gengiver et manuskript efterladt af lektor J. Chr. Sixhøj. Der gives en kronologisk fortegnelse over dimittenderne (den suppleres med registre); om den enkelte bringes korte biografiske data med henvisning til kilderne for disse. I en lang række tilfælde er der tillige korte, karakteriserende oplysninger fra kilderne, når disse ikke er tilgængelige i gængse opslagsværker. Bogen rummer således et betydeligt stof, som vil kunne komme mange til nytte. Det ville have været en væsentlig værdiforøgelse, hvis der ud over registrene over dimittenderne tillige havde været et generelt personregister og et stedregister.

Vagn Dybdahl

Anders Enevig: Sigøjnere i Danmark. (Fremad, 1969). 106 s.

Med sit tidligere dokumenterede kendskab til og sin indføling med isolerede sociale grupper i vort samfund har Anders Enevig gode forudsætninger for at tage vort begyndende sigøjnerproblem op til behandling. Hans let tilgængelige fremstilling henvender sig til et stort publikum, og den vil bidrage til at skabe større forståelse for sigøjnernes fremtræden og vilkår.

Anders Enevig giver i bogens første tredjedel et kort rids over sigøjnernes historie i Danmark, idet han især beskæftiger sig med forholdene efter 1875, da fremmedloven kom; han viser, hvorledes den hårdhændede administration af denne lov gennem det 1911 oprettede statspoliti med-